

# στο μικροσκόπιο...



## Ο Αλλάχ και η οικονομία

Του Πασχου Μανδραβελή

Όταν οι μουσουλμάνοι έχτιζαν τη Γρανάδα, οι Ευρωπαίοι δεν έτρωγαν ακριβώς... βελανίδια, αλλά παρέμεναν το υπανάπτυκτο κομμάτι του κόσμου. Όταν οι Άραβες ανακάλυπταν την Αλγεβρα και τον Αριστοτέλη, οι βόρειοι γείτονές τους έστελναν αιρετικούς επιστήμονες στην πυρά. Μέχρι τον Μεσαίωνα ο μουσουλμανικός κόσμος κυριαρχούσε στο γνωστό τότε κομμάτι του κόσμου: είχε καταλάβει την Ισπανία και έφτασε μέχρι τις πύλες της Βιέννης.

Με μαγιά την αρχαιοελληνική γραμματεία, από τον 7ο μ. Χ. αιώνα άνθησαν όλες οι επιστήμες. Ο Αλ Χάιθαμ, που γεννήθηκε στο σημερινό Ιράκ το 965, έκανε πειράματα με το φως και τους φακούς, βάζοντας τα θεμέλια της σύγχρονης οπτικής. Πολύ πριν από τον Γαλιλαίο διακήρυξε πως θεμέλιο της επιστήμης πρέπει να είναι το πείραμα. Ο μαθηματικός και αστρονόμος Αλ Μπιρουνί γεννήθηκε στο σημερινό Ουζμπεκιστάν το 973. Εγγραψε 146 βιβλία (κάπου 13.000 σελίδες) ένα από τα οποία θα μπορούσε σήμερα να χαρακτηριστεί κοινωνιολογική και γεωγραφική μελέτη της Ινδίας. Ο φιλόσοφος και γιατρός Ιμπ Σίνα, που γεννήθηκε στην Μπουχάρα (σημερινό Ουζμπεκιστάν) το 891, έκανε την εγκυκλοπαίδεια «Οι κανόνες της ιατρικής» μνημειώδες έργο ενός εκατομμυρίου λέξεων που χρησιμοποιούνταν ως πανεπιστημιακό βιβλίο στη Δύση μέχρι τον 17ο αιώνα.

Τι συνέβη όμως και η Δύση πήρε το πάνω χέρι; Γιατί ο πολιτισμός των Αράβων έφθινε σιγά σιγά ενώ η Δύση ανέβαινε; Όταν η οικονομία παράγει μόνο τα αναγκαία προς το ζην των λα-

ών, δεν γεννιάται λόγος περί... καλών τεχνών. Οι Άραβες έμποροι υπήρξαν εξαιρετικά επιτυχημένοι κατά τον Μεσαίωνα και μέχρι τον 19ο αιώνα, αλλά το μουσουλμανικό θεσμικό πλαίσιο είναι κομμένο και ραμμένο για το μικρής κλίμακας εμπόριο. Για τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Ντιουκ Τίμουρ Κουράν ο ισλαμικός νόμος ήταν το βασικό εμπόδιο για τη μετάβαση από το μικροεμπόριο στο επόμενο βήμα: τη συγκέντρωση κεφαλαίων και τη μεγάλη επιχείρηση. Στην εργασία του «Η ισλαμική εμπορική κρίση: Οι θεσμικές ρίζες της καθυστέρησης στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας στη Μέση Ανατολή» προτείνει μια εξήγηση: ο ισλαμικός νόμος περί συνεταιρισμού και κληρονομικών δικαιωμάτων είχε ως αποτέλεσμα να μείνουν οι επιχειρήσεις της Μέσης Ανατολής μικρές, μη επιτρέποντας την ανάπτυξη των μετοχικών επιχειρήσεων.

Κατά τον Μεσαίωνα και ο ισλαμικός και ο ευρωπαϊκός νόμος απαιτούσε να διαλύεται ο συνεταιρισμός από τη στιγμή που ένας εταίρος πέθαινε ή ήταν ανίκανος να εργαστεί. Στην Ευρώπη η παράδοση ήθελε ως κληρονόμους τα άμεσα μέλη της οικογένειας του θανόντος (σύζυγο και παιδιά) με αποτέλεσμα να μη διασπάται το εταιρικό μερίδιο σε πολλά μέρη. Ο συνεταιρισμός διαλυόταν τυπικά και ξαναφτιαχτόταν με τους νέους εταίρους. Αντίθετα, κατά τον ισλαμικό νόμο, η κληρονομιά πρέπει να μοιράζεται σε όλους τους συγγενείς (γονείς, θείους, παιδιά κ.λπ.). Δεν υπήρχε τρόπος να περιοριστεί σε ένα ή δύο άτομα. Αυτή η επιταγή προερχόταν απευθείας από το Κοράνι και ήταν αδύνατον να αλλάξει.

Ετσι, στην Ευρώπη άρχισαν να δημιουργούνται σιγά σιγά μεγάλες επι-



χειρήσεις που μπόρεσαν να πιέσουν για αλλαγή του νομικού πλαισίου για να φτιαχτούν τελικά οι μεγάλες ανώνυμες επιχειρήσεις και το χρηματιστήριο, που χρηματοδότησαν την αλματώδη ανάπτυξη. Αντίθετα, στον ισλαμικό κόσμο δεν μπορούσαν να αναπτυχθούν αυτοί οι θεσμοί γιατί το κληρονομικό δίκαιο περιόριζε τις εταιρείες σε μικρό μέγεθος.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις αύξησαν την παραγωγικότητα των δυτικών κοινωνιών και σχηματικά δημιουργήθηκαν τα οικονομικά πλεονάσματα για να χρηματοδοτηθεί η πολύπλευρη ανάπτυξη. Στον ισλαμικό κόσμο τα πράγματα συνεχίζονταν χωρίς μεγάλες αλλαγές. Η διαφορά οικονομικού δυναμικού, που δημιουργήθηκε μεταξύ των δύο κόσμων, τον πρώτο καιρό δεν δημιούργησε προβλήματα. Μέχρι τον 18ο αιώνα οι μικροί μουσουλμανικοί συνεταιρισμοί ήταν εξαιρετικά επιτυχημένοι στο εμπόριο στην Αφρική και την Ασία. Οι επιχειρήσεις, όμως, στη Δύση και ειδικά στη Μεγάλη Βρετανία, που μεγάλωσαν τρομακτικά σε μέγεθος, απέκτησαν πολιτική επιρροή

και άρχισαν να επεκτείνονται στους χώρους που κυριαρχούσαν οι έμποροι του Ισλάμ. Η σύγκρουση ήταν αναπόφευκτη και φυσικά η οικονομικά πλεονασματική Δύση κυριάρχησε, τις περισσότερες φορές με βαρύτατο φόρο αίματος.

### Οι θρησκευτικές μειονότητες

Αλλά κι εντός των ισλαμικών κρατών οι θρησκευτικές μειονότητες των Χριστιανών και Ιουδαίων είχαν τα ίδια πλεονεκτήματα σε σχέση με τους μουσουλμάνους. Ετσι, προϊόντος του χρόνου το εμπόριο και οι επιχειρήσεις πέρασαν στα χέρια τους. Αυτό δημιούργησε τριβές μεταξύ των πληθυσμών, επαναστάσεις και σφαγές, αλλά και την ανάγκη εκσυγχρονισμού του επιχειρηματικού δικαίου κατά τον 19ο αιώνα.

«Σήμερα», λέει ο καθηγητής Κουράν «το ισλαμικό κληρονομικό δίκαιο δεν βάζει εμπόδια στις μεγάλες επιχειρήσεις. Η περιουσία μοιράζεται σε μετοχές και οι επιχειρήσεις δεν έχουν κανένα λόγο να διαλυθούν».

«Δεν θέλω να κατηγορήσω τον ισλαμικό νόμο. Αυτό είναι εξ ορισμού λάθος», καταλήγει ο Τίμουρ Κουράν, επισημαίνοντας ότι δεν μπορούν οι θεσμοί να κριθούν εκ των υστέρων, έχοντας δηλαδή την ιστορική εμπειρία. «Όταν θεσμοθετήθηκε το κληρονομικό δίκαιο στον ισλαμικό κόσμο του 7ου μ. Χ. αιώνα, οι μουσουλμάνοι δεν σκέφτονταν τις επιπτώσεις που θα είχε το δίκαιό τους στο εμπόριο 1.000 χρόνια μετά. Αναφερόταν στις ανισότητες του καιρού τους, στις κόρες τους που έμεναν χωρίς περιουσία και χωρίς δυνατότητες εργασίας. Αλλά στη διαδικασία το πρόβλημα αναδύθηκε 1.000 χρόνια μετά».

## 24ΩΡΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

### 1683 AM (στα μεσαία κύμματα)

Συνεχή καθημερινή ενημέρωση και ψυχαγωγία

Ο Ελληνικός Ραδιοφωνικός Σταθμός Αυστραλίας  
**1683 AM** λειτουργεί

σε 24ωρη βάση, 7 ημέρες την εβδομάδα.



Ο σταθμός ξεκίνησε να λειτουργεί το Μάρτιο του 1983 και εκπέμπει τα καλύτερα προγράμματα από την Ελλάδα και την Κύπρο, ενώ παράλληλα μεταδίδει τις ειδήσεις από το εξωτερικό κάθε ώρα.

Επίσης, έχουμε τα καλύτερα τοπικά προγράμματα, όπως:

**"Κυπριακή Κοινότητα"**  
με την Έλλη Κάμπος,  
**"Greeks Today"**

με τον Γιώργο Τσερδάνη,  
**"Κέφι και μπάλλα"**  
με τον Γιάννη Σπανέλλη,  
**"Κοινότητα και κοινοτικά"**  
και μουσικά  
προγράμματα με εκφωνητές.

Ο Ελληνικός Ραδιοφωνικός Σταθμός Αυστραλίας 1683 Khz AM διαφημίζει μεγάλους οργανισμούς και επιχειρήσεις, όπως την ελληνική εφημερίδα της Αυστραλίας "Ο Κόσμος", "Λαϊκή Τράπεζα", "Τράπεζα Κύπρου", "Κυπριακή Κοινότητα NNO", "Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα Σύνδνεϊ & NNO",

"Vicky Mar Fashions", "Independent and General Advertising", "Roselands Shopping Centre" και πολλές άλλες μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις.

Για τον καλύτερο Ελληνικό Ραδιοφωνικό Σταθμό, τα τελευταία νέα, ποιοτική μουσική και τα καλύτερα ζωντανά προγράμματα, συντονιστείτε στο Ελληνικό Ραδιοφωνικό Σταθμό Αυστραλίας 1683 Khz AM.

Για περισσότερες πληροφορίες και για τις διαφημίσεις σας,  
**τηλεφωνήστε στο (02) 9750 8155**  
**και fax: (02) 9750 0517.**

Τηλέφωνα για ζωντανές εκπομπές:  
(02) 9750 9890 και (02) 9750 0017.

Διεύθυνση: Unit 4 / 9 Mavis St, Revesby NSW 2212  
e-mail: conn01@optushome.com.au  
web: GREEK RADIO 1683